

BREGNET KIRKE – OG DEN UBEHJÆLPSOMME RÆV

Arne Haugen Sørensens udsmykning af Bregnet kirke ved Rønne påkalder sig stor opmærksomhed og får mange turister og kunstinteresserede til at slå et smut omkring kirken.

Men mange af de besøgende undrer sig over kalkmaleriet af en ensom ræv, der tilsyneladende helt umotiveret og uden nogen form for sammenhæng med den øvrige udsmykning pryder den midterste hvælving i kirken. Oven i købet er ræven ubehjælpsomt malet, i dårlig stand, og – lad os bare indrømme det - uden nogen form for kunstnerisk kvalitet. Endda kan man komme i tvivl om det overhovedet er en ræv – dog afslører den store buskede hale at det ikke kan være andet.

Ræven har også givet anledning til mange diskussioner blandt kirkens brugere. Bør den i enhver henseende ”upassende” ræv overmales eller bevares?

Den famøse og hårdt medtagne ræv i nærbillede

Det alvorligste angreb på ræven kom i 1960'erne, hvor historien om, at den var malet af en beruset malersvend som en grovkornet spøg, bredte sig og endda affødte en avisartikel, der tog historien fuldstændig for pålydende. Sagen var, oplyste artiklen, at ræven blev malet af den fallerede kunstmaler Christian Monrad Sørensen, der deltog i restaureringen af kirken i 1914-15. Monrad kendtes på egnen kun under navnet ”Kunsten”. Han var i sin tid et stort malertalent, som gode Rønneborgere bekostede et ophold på Kunstakademiet i København for. Men forskellen mellem det trygge Rønne og selskabslivet i kongens København var mere end ”Kunsten” kunne klare – specielt da en ulykkelig kærlighedshistorie stødte til. Han vendte mere eller mindre alkoholiseret tilbage til Rønne og levede et tilbagetrukket og usselt liv på et loftskammer i byen – om end han i det ydre optrådte bohème-agtigt og altid velklædt. Indtægterne kom fra småopgaver, hvoraf den største var at hjælpe den gamle kunstneren Hansen Reistrup med udsmykningen af Århus Teater, mens en af de mindre var at hjælpe ved restaureringen af Bregnet kirke. Det var altså ved denne sidste lejlighed, han skulle have drevet gæk med borgerskab og kirkegængere ved at male ræven i loftet.

Lydia Wind har fortalt minder om ”Kunsten” i ”Folk og Liv 2010”. Hun husker, at han boede til leje på et loftsværelse hos hendes familie, at han spillede violin – og at han af og til gik ned på kirkegården ”for at tale med de døde”, som han sagde. Hans elskede violin måtte han til sidst grave ned, fordi ”en ond ånd havde taget bolig i den”. Lydia husker på trods af de mange mærkværdigheder ”Kunsten” som et elskeligt menneske, for hvem tingene bare var gået helt skævt.

Præsten i Thorsager-Bregnet i 1960'erne, Viggo Lindum, kunne dog afkræfte historien om at ræven skulle være malet af ”Kunsten”, for han havde gjort sig den ulejlighed at undersøge Nationalmuseets beretning om kirkens gennemgribende restaurering ved kgl. bygningsinspektør Walther i 1872. Han kunne fortælle, at ræven var en del af et gammelt kalkmaleri, som – lige undtagen ræven – var blevet overmalet ved restaureringen. Hvorfor ræven

blev sparet må derimod forblive et uopklaret mysterium. Det er i hvert fald ikke på grund af den kunstneriske udførelse.

Kendere af kalkmalerier vil kunne nikke genkendende til Lindums udlægning, fordi en ræv, der prædiker for en flok gæs, og som derefter bliver afsløret som ”falsk profet” og klynget op i det nærmeste træ af de selvsamme gæs, er et kendt og yndet kalkmaleri-tema. Her på egnen kan vi finde et lignende tema i Ørsted og Dråby kirker, samt i Århus Domkirke.

Bregnet kirke med Arne Haugen Sørensens smukke udsmykning – og ræven øverst i midten, over lysekronen

Ræven oplevede ved nogle menighedsrådsvalg at blive valgtema. Nogle, bl. a. undertegnede, påstod – for mit eget vedkommende dog med en ræv bag øret – at deres kryds ville blive afgjort af, om kandidaterne ved valget gik ind for at bevare eller overmale ræven.

Men ræven har altså modstået alle attentatforsøg – og i dag er den et fint ”korrektiv” til Arne Haugen Sørensens flotte og vellykkede udsmykning og farvesætning af kirkerummet fra 2006. Ved netop denne seneste restaurering var rævens fortalere i så stort flertal, at dens eksistens for første gang reelt ikke var truet. I dag er det nok de færreste, der ville kunne forestille sig Bregnet kirke uden den ubehjælpomme og hårdt medtagne ræv, der aktiverer enhver kirkegængers inderste omsorgsgen. Kik selv efter!

Litteratur:

Lydia Tander: Barn i Rønde i 1920'erne. Tander-slægten i Ebeltoft, Rønde og Følle. I "folk og Liv 2010", side 35- 50, se især om "Kunsten", incl. foto, s. 39-40.

(VFH, opr. skrevet som klumme til Djurslandsposten 10. 8. 2011, bearbejdet til Syddjursportalen 17. 8. 2011)